

3.6.2019

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

FinELibin ohjausryhmän kokous 27.5.2019

Aika	maanantaina 27.5.2019 klo 13–15.30
Paikka	Kansalliskirjasto, Päärakennus, Yliopistonkatu 1, 2. krs, C222, Fabiania-kokoushuone
Läsnä	Riitta Pyykkö, vararehtori, Turun yliopisto, puheenjohtaja Kristiina Hormia-Poutanen, johtaja, Kansalliskirjasto/kirjastoverkkopalvelut (poistui 14:57) Tuula Hämäläinen, Team Leader, Knowledge Solutions, VTT (poistui 15:30) Lea Kauppi, pääjohtaja, Suomen ympäristökeskus (saapui 13:08) Eeva Klinga-Hyöty, tietopalvelupäällikkö, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu Tarja Koskimies, kirjastonjohtaja, Seinäjoen ammattikorkeakoulu (etäyhteydellä) Jukka Määttä, rehtori, Humanistinen ammattikorkeakoulu (etäyhteydellä) Marja Malminen, kirjastotoimenjohtaja, Lahden kaupunginkirjasto (Liisa Rossin varajäsen) Sirpa Suonpää, johtava asiantuntija, tietopalvelu, Luonnonvarakeskus (etäyhteydellä) Pia Södergård, överbibliotekarie, Åbo Akademi Kimmo Tuominen, ylikirjastonhoitaja, Helsingin yliopisto
Poissa	Kristiina Kontiainen, ylitarkastaja, Etelä-Suomen aluehallintovirasto Virva Nousiainen-Hiiri, toimistopäällikkö, Helsingin kaupunginkirjasto Liisa Rossi, järjestelmä- ja verkkopäällikkö, Kuopion kaupunginkirjasto Tapani Sainio, ylitarkastaja, opetus- ja kulttuuriministeriö Anne Luoto-Halvari, ylitarkastaja, opetus- ja kulttuuriministeriö
Asiantuntijat	Anu Alaterä, tietoasiantuntija, Kansalliskirjasto/FinELib, sihteeri Paula Mikkonen, tietoasiantuntija, Kansalliskirjasto/FinELib Iina Peltonen, tietoasiantuntija, Kansalliskirjasto/FinELib Terhi Manninen, hankinta-asiantuntija, Kansalliskirjasto/FinELib (poistui 13:45)
Esittelijä	Arja Tuuliniemi, palvelupäällikkö, Kansalliskirjasto/FinELib

Esityslista

1. Kokouksen avaus, osallistujien toteaminen ja esityslistan hyväksyminen

Esitys:

Puheenjohtaja avaa kokouksen ja toteaa osallistujat. Hyväksyttäneen esityslista. Tiedoksi edellisen kokouksen hyväksytty pöytäkirja (Liite 1).

Keskustelu:

Todettiin, että Anu Alaterä toimii kokouksen sihteerinä, koska Terhi Manninen joutuu poistumaan kesken kokouksen.

Päätös:

Puheenjohtaja avasi kokouksen 13:02. Hyväksyttiin esityslista muuten paitsi kohdasta 4 siirrettiin APC-projektin suunnitelman hyväksyminen ohjausryhmän seuraavaan kokoukseen.

3.6.2019

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

2. Yliopistokirjastojen verkoston FinELibin ohjausryhmäedustajien ja heidän varajäsentensä kirje FinELib-ohjausryhmälle

Yliopistokirjastojen verkoston FUNin edustajat FinELibin ohjausryhmässä ovat lähettäneet FinELib-ohjausryhmälle kirjeen kustannustenjakomalliin liittyvästä päätöksestä ja sen esittelemisestä FinELibin ohjausryhmän kokouksessa 20.2.2019. Kirjeessä he esittävät, että

- pöytäkirjassa mainittu kustannustenjakomalliasia otetaan uuteen päätöksentekokäsittelyyn ja huolelliseen valmisteluun, jossa kuullaan myös eri kirjastosektoreiden yhteistyöelimiä
- vastaisuudessa ohjausryhmän esityslistoilta käyvät selkeästi ilmi kokouksessa päätettävät asiat ja että päätöksentekoasiat ovat listalla ennen keskusteluasioita

Lisäksi he haluavat seuraavassa FinELib-ohjausryhmän kokouksessa kuulla viime aikaisiin kustannustenjakomalliratkaisuihin (kuten tuoreehko Springer-sopimus) liittyvästä päätöksentekohistoriasta. (Liitteet 2-5)

Esitys:

Arja Tuuliniemi esittelee. Ohjausryhmä keskustelee FinELibin ohjausryhmän kokousten valmistelusta FUNin edustajien kirjeen pohjalta ja päättää, tehdäänkö muutoksia ohjausryhmän kokousten esittely- ja muihin menettelytapoihin.

Ohjausryhmä päättää, tehdäänkö muutoksia FinELibin lehtipakettien konsortion sisäiseen kustannustenjakoon. Jos muutoksia tehdään, ohjausryhmä päättää, miten asia valmistellaan ja millä aikataululla.

Keskustelu:

Keskusteltiin ohjausryhmän kokousten valmistelusta ja kokousten kulusta. FUNin edustajat toivat esiin, että päätös- ja keskusteluasiat tulee erotella selkeästi ja kaikki erilliset päätettävät asiat tulee listata esityslistaan. Keskustelussa todettiin, että liitteet ovat tärkeä osa esityslistaa. Lisäksi todettiin, että päätökset tulee merkitä pöytäkirjaan selkeämmin ja myös pöytäkirjan tarkistamisen yhteydessä on oltava tarkkana, että päätökset on merkitty ymmärrettävästi. Toivottiin, että pöytäkirjan tarkistamisaikaa pidennetään yhdestä viikosta kahteen viikkoon. Todettiin, että kokouksessa käsitellään myös luottamuksellisia asioita, joita ei voida jakaa julkisesti. Arja Tuuliniemi esitti toivomuksen, että ohjausryhmän jäsenet kertoisivat kokouksessa, jos haluavat jonkun asian jäävän vielä pöydälle tai haluavat palauttaa sen valmisteluun.

Keskusteltiin kustannustenjakomallista. Terhi Manninen kertoi, missä ja miten Springerin kustannustenjakomallia on esitelty ja käsitelty ja miten siitä on tiedotettu. Keskustelussa tuotiin esiin, että päätöstä kustannustenjakomallista ei ole kirjattu selkeästi. Todettiin, että Springerin kustannustenjakoa ei ole syytä ottaa tässä vaiheessa uudelleenkäsiteltäväksi.

Arja Tuuliniemi esitteli FinELibin neuvottelemien lehtipakettien hinnoitteluperusteita. FinELibin kustannustenjakomallia sovelletaan neljän aineiston osalta. Lisäksi Arja Tuuliniemi esitteli kustannustenjakomallien tilannetta muissa maissa. Keskusteltiin kustannustenjakomallin muutostarpeista yleensä ja erityisesti avoimen julkaisemisen lisääntyessä. Tuotiin esiin, että kustannustenjakomallia tulee valmistella perinpohjaisesti ja huolellisesti, jotta kaikki tietävät, mitä ollaan päättämässä. Lisäksi todettiin, että jos kustannustenjakomalli avataan, tulee rahoitusta tarkastella laajemmin, siten että otetaan

3.6.2019

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

huomioon millä perusteella organisaatiot saavat rahoitusta ja mikä on julkaisujen osuus eri rahoitusmalleissa.

Todettiin, että kustannustenjakomallin avaaminen ja uusien mallien kokeilu on työlästä ja aikaavieppä. Kristiina Hormia-Poutanen kysyi, halutaanko kustannustenjakomallia ylipäätään käyttää jatkossa vai voidaanko käyttää kustantajien antamia hintoja. Todettiin, että edetään vaiheittain ja selvitetään ensin, halutaanko kustannustenjakomallia vielä käyttää.

Päätös:

Ohjausryhmä päätti tehdä seuraavat muutokset ohjausryhmän menettelytapoihin:

- esityslista laaditaan niin, että siitä näkyy selkeästi, onko kyseessä päätös- vai keskusteluaasia
- pöytäkirjan päätökset kirjataan selkeästi
- pöytäkirjan kommentointiin varataan ohjausryhmän jäsenille kaksi viikkoa aikaa
- mikäli kokouksessa käsitellään luottamuksellisia asioita, ne tallennetaan eri dokumenttiin ja niihin viitataan pöytäkirjassa.

Ohjausryhmä päätti, että FinELib-toimisto selvittää seuraavaa ohjausryhmän kokousta 3/19 varten kolmen kustannustenjakomalliaineiston (Sage, Emerald, Wiley) osalta kustantajan organisaatiokohtaiset hinnat ja FinELibin kustannustenjakomallin mukaiset hinnat. Tämän aineiston perusteella, ohjausryhmä voi päättää jatketaanko konsortion kustannustenjakomallin käyttöä vai ei.

Ohjausryhmä päätti, että Springer-aineiston kustannustenjakoa ei oteta tässä vaiheessa tarkasteluun. Nykyinen Springer-sopimus on sovittu ajalle 1.10.2018-31.12.2020.

3. Aineistoneuvottelutilanne

FinELib neuvottelee kustantajien kanssa lehtien lukuoikeudesta ja avoimesta julkaisuoikeudesta. Joidenkin kustantajien kanssa neuvotteluja on käyty jo usean vuoden ajan, joidenkin kanssa aloitetaan neuvottelut alkukesällä 2019, yhden kustantajan kanssa neuvottelut ovat toistaiseksi päättyneet. FinELib on käynyt keskusteluja myös mahdollisten uusien avointa julkaisemista tarjoavien kustantajien kanssa.

Kustantajien lisäksi FinELib neuvottelee aineistojen välittäjien kanssa pääsystä käyttämään erilaisia tietokantoja. Neuvotteluissa on käyty keskusteluja aineistojen käytön ehdoista.

Esitys:

Arja Tuuliniemi esittelee neuvottelutilannetta (Liite 6). Ohjausryhmä keskustelee esittelystä ja päättää, miten edetään.

Keskustelu:

Anu Alaterä esitteli Taylor & Francisin ja Arja Tuuliniemi Wileyn neuvottelutilanteen.

Arja Tuuliniemi kertoi kustantajista, jotka ovat ottaneet yhteyttä FinELib-toimistoon ja tarjonneet avointa julkaisemista sisältäviä sopimuksia. Keskustelussa esitettiin, että uusia aineistoja voitaisiin ottaa FinELibin neuvotteluihin vain palvelusopimuksen mukaisella äänestysmenettelyllä.

3.6.2019

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

Iina Peltonen esitteli EBSCO:n tilanteen. Keskusteltiin EBSCO:n tilanteesta ja vaihtoehtoisista tavoista edetä. Todettiin, että keskustellaan EBSCO:n kanssa vaihtoehtoista. Todettiin, että mahdollinen puitesopimus vaatii pidempää valmistelua, eikä sellaista ole mahdollista saada vuodelle 2020.

Päätös:

Ohjausryhmä päätti, että EBSCO-neuvottelujen osalta selvitetään mahdollisuutta nykyiseen sopimukseen laajennettuna (Liite 6, esityksen vaihtoehto 3). Selvityksessä otetaan huomioon myös puitesopimusmalli (Liite 6, esityksen vaihtoehto 4) niin, että kirjataan selvityksen kuluessa mahdolliseen puitesopimukseen liittyviä asioita. Mahdollista puitesopimusta voidaan soveltaa aikaisintaan vuonna 2021.

Ohjausryhmä päätti, että uusia aineistoja otetaan konsortiohankintaan konsortion palvelusopimuksessa määritellyn uusien verkkoaineistojen hankintaprosessin kautta (Liite 6b, kohta 5.1.1.).

4. Vuoden 2019 toimintasuunnitelma

FinELibin vuoden 2019 toimintasuunnitelmassa on päätetty, että lisensiointi- ja toimintaperiaatteet päivitetään vuonna 2019. FinELibin kehityssuunnitelman laadinta vuosille 2021-2030 on kuitenkin aikaistunut niin, että se tehdään jo vuonna 2019. Tämän vuoksi konsortion lisensiointi- ja toimintaperiaatteiden päivitys on järkevää tehdä uuden kehityssuunnitelman pohjalta.

Vuoden 2019 toimintasuunnitelmassa oleva FullOA-projektin suunnitelma on tarkentunut toukokuun 2019 avoimen julkaisemisen työpajan työn tuloksena (Liite 7). Samoin on tarkentunut APC-projektin suunnitelma (Liite 8).

Esitys:

Arja Tuuliniemi esittelee muutokset ja täydennykset toimintasuunnitelmaan. Päätetään siirtää konsortion lisensiointi- ja toimintaperiaatteiden päivitys vuodelle 2020. Hyväksytään FullOA-projektin ja APC-projektin projektisuunnitelma.

Keskustelu:

Anu Alaterä kertoi, että FullOA-projektin sisältöehdotus on syntynyt 8.5.2019 pidetyn FibELib-konsortion työpajapäivän työskentelyn pohjalta. Ohjausryhmässä todettiin, että laatutyökalut ovat tärkeitä. Ohjausryhmässä huomautettiin, että uusia aineistoja ei voida ottaa neuvotteluun kuin palvelusopimuksen mukaisella äänestysmenettelyllä eikä tästä voida poiketa pilotoinninkaan kohdalla. Arja Tuuliniemi totesi, että menettelytapa hidastaa aineistojen saamista konsortion käyttöön.

Päätös:

Ohjausryhmä päätti, että konsortion lisensiointi- ja toimintaperiaatteet päivitetään vasta vuonna 2020.

3.6.2019

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

Ohjausryhmä hyväksyi FullOA-projektin valmistelun muuten paitsi edellyttää, että myös FullOA-projektin ja -pilotin mahdolliset aineistohankinnat valitaan konsortion palvelusopimuksessa määritellyn uusien verkkoaineistojen hankintaprosessin kautta (Liite 6b, kohta 5.1.1.).

Ohjausryhmä siirsi APC-projektin projektisuunnitelman käsittelyn ohjausryhmän seuraavaan kokoukseen. Kokous voidaan järjestää verkkokokouksena.

5. Muut asiat

6. Tiedotusasiat

6.1. Uusia avoimen julkaisemisen sopimuksia:

Cambridge University Press: Kalifornian yliopisto, UK, Saksa;

Oxford University Press: Max Planck Institute, Alankomaat;

ACS: Max Planck Institute;

Wiley: Unkari, Saksa, Norja;

Royal Society of Chemistry: Suomi, Max Planck Institute, Sveitsi, Espanja, Itävalta, Kreikka;

Emerald: Alankomaat;

Elsevier: Norja, Ranska

6.2. Päättyneitä sopimusneuvotteluita:

Elsevier: Saksa, Ruotsi, Unkari, USA: Kalifornian yliopisto

6.3. Yleiset kirjastot jatkavat FinELibin asiakkaina

6.4. Kansallinen avoimen tieteen strategialuonnos kommentoitavana 7.6. klo 16 saakka:

<https://avointiede.fi/fi/uutiset/julkaisemisen-strategia>

6.5. FinELibin kehityssuunnitelman 2021-2030 valmistelu yhdessä Finna-konsortion kanssa. Valmisteleviin ryhmiin osallistuvat yhteisen työryhmän lisäksi FinELib-konsortion ohjausryhmä ja Finna-konsortion konsortiorryhmä, <https://www.kiwi.fi/display/FFPS>

6.6. FinELib on saanut tietopyynnön koskien tiedelehtisopimuksia 2019: lähetetty organisaatioille pyyntö vahvistaa, että FinELib-toimisto voi julkaista hintatiedot organisaatioiden puolesta.

7. Seuraava kokous

Ohjausryhmä pitää sähköpostikokous kahden viikon sisällä. Lisäksi Arja Tuuliniemi etsii kyselyllä syyskuun kokoukselle ajankohtaa.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:37.

LIITTEET

Liite 1. Edellisen kokouksen pöytäkirja tiedoksi

https://www.kiwi.fi/download/attachments/41027142/Ohjausryhman_poytakirja_1_2019.pdf?version=2&modificationDate=1552379323504&api=v2

Liite 2. FUNin edustajien kirje FinELib-ohjausryhmälle (pdf)

Liite 3. FUNin edustajien kirje – esittely ja toimenpiteet (PPT)

Liite 4. FinELib-lehtiaineistojen kustannustenjakoa – kooste (exl)

Liite 5. Springerin kustannustenjakomalli (exl)

3.6.2019

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

- Liite 6. Aineistoneuvottelutilanne
- Liite 6b. FinELibin palvelusopimus
- Liite 7. FullOA-projektin projektisuunnitelma
- Liite 8. APC-projektin projektisuunnitelma